

Chulalongkorn Medical Journal

Volume 40
Issue 3 March 1996

Article 1

3-1-1996

คณบดี: ผู้เขียนใหญ่ ผู้นำแห่งคณะ

Somsak Watanapat

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

Watanapat, Somsak (1996) "คณบดี: ผู้เขียนใหญ่ ผู้นำแห่งคณะ," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 40: Iss. 3, Article 1.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal/vol40/iss3/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

คณบดี : ผู้เป็นใหญ่, ผู้นำแห่งคณะ

ตำแหน่ง “คณบดี” คือตำแหน่งที่เป็นหัวเรือใหญ่ในการชี้นำและพัฒนาคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งในอดีตท่านเหล่านี้ได้สละเวลาและทุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจ นำคณาจารย์ทั้งหลายร่วมกันบุกเบิกพัฒนามาจนกระทั่งทุกวันนี้ จึงขอแนะนำในส่วนนี้บันทึกลงเป็นเกียรติประวัติให้แพทย์จุฬาทั้งหลายได้ระลึกถึงพร้อมทั้งแนวคิดหรือ

คำขวัญที่ท่านเหล่านี้ได้เคยให้ไว้ในการสร้างแพทย์จุฬาให้เป็น “แพทย์ที่ดี มีความรู้ เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม” ของสังคมไทย

ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

คณบดีคนแรก

ศาสตราจารย์พลตรีพระยาดำรงพทยาคุณ (ชื่น พุทธิแพทย์)

คณบดี 4 มิถุนายน 2490 - 5 มกราคม 2493

คำขวัญสำหรับนักศึกษาแพทย์ ให้รู้จักและใช้คำว่า “ขอ” 3 “ขอ” คือ “ขอบคุณ ขอบใจ และขอโทษ”

คณบดีคนที่ 2

ศาสตราจารย์หลวงพรหมทัตตเวที

รักษาการ คณบดี 20 มีนาคม 2493 - 8 เมษายน 2495

คณบดี 9 เมษายน 2495 - 30 เมษายน 2497

คณบดีคนที่ 3

ศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส

รักษาการ คณบดี 1 พฤษภาคม 2497 - 28 กุมภาพันธ์ 2500

คณบดีคนที่ 4

ศาสตราจารย์หลวงประทีปเวชศักดิ์

คณบดี 1 เมษายน 2500 - 30 เมษายน 2503

คำขวัญ “เพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตัวอย่างในคลองธรรม มีเมตตากรุณา เคารพเชื่อฟังกันตามลำดับชั้นและอาวุโส เพื่อให้เป็นแพทย์สมบูรณ์ทั้งทางวิชาและจิตใจ”

ปฐมแพทยจุฬา 50 ปีนี้ เป็นบทความที่รวบรวมเรียบเรียงถึงประวัติ เหตุการณ์ ตลอดจนบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิวัฒนาการของโรงเรียนแพทย์แห่งนี้จนเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน บทความอาจไม่ได้บันทึกได้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ หรือสมบูรณ์ครบถ้วน การกล่าวอ้างถึงเฉพาะบางบุคคลก็ได้หมายความว่า ท่านผู้มีคุณูปการต่อคณะแพทยศาสตร์อีกหลายท่านจะไม่ได้มีส่วนสำคัญ แต่เป็นการหยิบยกเพียงบางส่วนบางตอน ตามที่ผู้เรียบเรียงจะสนใจหยิบยกขึ้นมา เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ชาวแพทย์จุฬาฯ ได้รำลึกย้อนอดีต ในวาระที่คณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ ได้ถือกำเนิดมาจนจะครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2540 นี้

คณบดีคนที่ 5

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ม.ล. เกษตร สนิทวงศ์

คณบดี 30 พฤษภาคม 2503 - 4 ธันวาคม 2508

รักษาการ คณบดี 5 ธันวาคม 2508 - 27 กุมภาพันธ์ 2509

(ศาสตราจารย์นายแพทย์ชัชวาลย์ โอสถานนท์ รักษาการ 1 กรกฎาคม - 28 ตุลาคม 2508 ระหว่างที่ศาสตราจารย์นายแพทย์ ม.ล. เกษตร อุปสมบท)

“อาชีพแพทย์ของเรานั้น นับเป็นอาชีพที่ทรงเกียรติ... จะต้องช่วยกันสร้างภาวะอัน
ทรงเกียรติของอาชีพไว้ จะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องกับมรรยาทแพทย์ มีใจเมตตา
กรุณา ต่อผู้เจ็บไข้ได้ทุกข์ยากที่บากหน้ามาขอรับความเมตตา จึงจะได้ชื่อว่าเป็น
แพทย์ที่มีเกียรติโดยสมบูรณ์”

คณบดีคนที่ 6

ศาสตราจารย์นายแพทย์ทวี คูมราศวิน

รักษาการ คณบดี 8 ตุลาคม 2506 - 5 กันยายน 2507

คณบดี 29 กุมภาพันธ์ 2509 - 28 กุมภาพันธ์ 2516

“ผู้ที่ทำประโยชน์น คน ประโยชน์ผู้อื่น ประโยชน์ส่วนรวม ให้สำเร็จได้โดยความรู้
ความสามารถ และโดยเที่ยงธรรม...

ผู้ที่ไม่มียก ไม่มีเวรแก่ใคร สุจริตทั้งกายวาจาใจ ทำดี ทำชอบ กระทำการด้วย
ความระมัดระวัง รอบคอบ โดยมีขนิมมาปฏิบัติ คือ ความพอดี
ได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต”

คณบดีคนที่ 7

ศาสตราจารย์นายแพทย์สมัค พุกกะณะเสน

คณบดี 1 มีนาคม 2516 - 28 กุมภาพันธ์ 2520

“นิสิตแพทย์ที่ดีต้องมีความอดทน ขยันขันแข็ง รู้จักวิธีเรียน รู้จักแบ่งเวลา และ
ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีความเป็นผู้ใหญ่”

คณบดีคนที่ 8

ศาสตราจารย์นายแพทย์ศรित्र วณิกเกียรติ

คณบดี 1 มีนาคม 2520 - 28 กุมภาพันธ์ 2524

“บัณฑิตแพทย์ที่ดีจะต้องมีความรู้ ความสามารถยอดเยี่ยม มีบุคลิกลักษณะ และ
ทัศนคติที่ดี พร้อมกับเป็นผู้นำความรู้ความสามารถนี้ไปให้บริการอันเป็น
ประโยชน์ต่อสังคมไทยให้มากที่สุด รวมทั้งจะต้องมีวินัย มีความสามัคคี และมี
ความเห็นอกเห็นใจกัน”

คณบดีคนที่ 9

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ยาใจ ณ สงขลา

คณบดี 1 มีนาคม 2524 - 28 กุมภาพันธ์ 2528

“การศึกษาวิชาแพทย์มิใช่เพียงแต่ค้นคว้าหาความรู้ ความชำนาญจากตำรา แต่
เพียงอย่างเดียว การฝึกฝนในภาคปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กันอีกทั้งต้อง
ประกอบด้วยควมมีเมตตา กรุณา มีน้ำใจพร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เจ็บ
ป่วยอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ”

2

1

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

ภาพที่ 1 : คณบดีของคณะแพทยศาสตร์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (เลขที่ภาพระบุลำดับคณบดี)

ฉบับนี้คนที่ 10

ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา

ฉบับนี้ 1 มีนาคม 2528 - 8 มกราคม 2532

“แพทย์ที่ดีต้องมีความรู้ ความสามารถ ความตั้งใจ ความปรารถนา ความรับผิดชอบ ชอบ ความสุขุม ความกล้าตัดสินใจ แพทย์ที่ดีต้องมีความเมตตา กรุณา วิริยะ ฉันทะ อุเบกขา ปัญญา และสติ แพทย์ที่ดีย่อมเกิดปิติขึ้นในจิตใจเป็นผลตอบแทนที่มี คุณค่าสูงสุด”

ฉบับนี้คนที่ 11

รองศาสตราจารย์นายแพทย์บรรเททอง รัชตะปิติ

ฉบับนี้ 9 มกราคม 2532 - 8 มกราคม 2536

“บรรยากาศของสถาบันที่แพทย์จุฬาฯ ทั้งหลายเคยใช้ชีวิตเป็นนิสิตอยู่ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมคงจะเปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควร ในแต่ละช่วงเวลา แต่ข้าพเจ้าแน่ใจว่าสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปคือความสัมพันธ์ของแพทย์จุฬาฯ ทั้งหลายที่มีต่อคณะแพทย์ของเรา”

ฉบับนี้คนที่ 12

ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์

ฉบับนี้ 9 มกราคม - ปัจจุบัน

“ขอให้ทุกคนระลึกอยู่เสมอว่าทุกคนคือผลผลิตของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้นไม่ว่าเราจะคิดอะไร กล่าวอะไร ทำอะไรออกไป ย่อมมีผลกลับมาถึงสถาบันทั้งสิ้น โดยเฉพาะหากสิ่งที่ได้ทำไปนั้นออกนอกกลุ่มนอกทางจากวิถีชีวิตในสังคมไทย ในฐานะผู้รับผิดชอบสถาบันแม่แห่งนี้เพียงระยะเวลาหนึ่งพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่ยอมรับทั้งในประเทศและนานาชาติ”

ในขั้นแรกเมื่อเริ่มก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์นั้น พระยาดำรงพทยาคุณ ตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์และอนามัย ซึ่งถือเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วยนั้น ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งฉบับนี้คนแรกและยังคงสถานภาพผู้อำนวยการโรงพยาบาลอยู่ด้วย ครั้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2492 สภากาชาดมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอายุ 60 ปี พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่เพราะเกษียณ ท่านก็ดำรงตำแหน่งเฉพาะฉบับนี้คณะแพทยศาสตร์ แต่เมื่อมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงพยาบาลคนใหม่ งานด้านการบริหารระหว่างคณะแพทยศาสตร์กับโรงพยาบาลไม่ราบรื่น ท่านฉบับนี้คนแรกของคณะ

แพทยศาสตร์จึงได้ขอลาออกจากตำแหน่ง

หลังจากนั้นศาสตราจารย์หลวงพรหมทัตตเวที ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นฉบับนี้ คณะแพทยศาสตร์อีกตำแหน่งหนึ่ง ครั้นเมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมืองเข้ามาพัวพัน จนท่านฉบับนี้คนที่ 2 ต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งสองตำแหน่งไป หลวงประภิตเวชศักดิ์ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลแทน แต่ตำแหน่งฉบับนี้นั้น ศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส ได้รักษาการในตำแหน่งฉบับนี้คนที่ 3 อยู่ถึงเกือบ 3 ปี จึงได้มีการแต่งตั้งหลวงประภิตเวชศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ดำรงตำแหน่งเป็นฉบับนี้คนที่ 4 อีกตำแหน่งหนึ่ง หลัง

จากนั้นตำแหน่งคณบดี คณะแพทยศาสตร์และผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จะเป็นบุคคลคนเดียวกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานทั้ง 2 ส่วน สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งนั้นแต่เดิมมิได้มีการกำหนดจนกระทั่งถึงยุคที่ ศาสตราจารย์นายแพทย์สมัค พุกกะณะเสน เป็นคณบดีนั้น มีระเบียบให้ดำรงตำแหน่งคณบดี วาระละ 4 ปี โดยเริ่มต้น 1 มีนาคม และสิ้นสุดในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ เป็นระยะทุก 4 ปี จนถึงสมัยที่ ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา เป็นคณบดีคนที่ 10 นั้น ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส ได้รับการสรรหาให้ขึ้นไปดำรงตำแหน่งอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นคณบดีอยู่ไม่ครบวาระได้ลาออกในวันที่ 9 มกราคม 2532 วาระการดำรงตำแหน่งคณบดีของคณะแพทยศาสตร์ จึงตั้งต้นนับตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม และครบวาระในวันที่ 8 มกราคม ในทุกระยะ 4 ปี ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ก็ยังคงเป็นเอกลักษณ์เช่นเดิมคือ คณบดี คณะแพทยศาสตร์ในสมัยนั้นๆ จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลด้วยในสมัยเดียวกัน

ลักษณะที่คณบดี คณะแพทยศาสตร์และผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นบุคคลคนเดียวกันนี้ยังคงพบเฉพาะที่จุฬาเท่านั้น โรงเรียนแพทย์แห่งอื่นๆ

จะไม่เป็นเช่นนี้ ซึ่งนับเป็นข้อดีสำหรับสภาพสถานการณ์ของจุฬา ซึ่งคณะแพทยศาสตร์ อยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนโรงพยาบาลสังกัดสภากาชาดไทย สังกัดที่แตกต่างกันนี้อาจทำให้การประสานงานร่วมมือระหว่างสถาบันไม่ราบรื่น ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ หากมีผู้บริหารคนละคนกัน เพราะจะเห็นได้ว่าประโยชน์สูงสุดที่ทั้งสองฝ่ายได้รับก็คือ คณะแพทยศาสตร์ได้ใช้ฐานด้านคลินิก การรักษาพยาบาล ตลอดจนบุคลากร เช่น พยาบาล เจ้าหน้าที่ คนงานของทางฝ่ายกาชาด ส่วนโรงพยาบาลก็ได้ประโยชน์จากการมีพื้นฐานความรู้วิชาการที่แข็งแกร่ง ช่วยพัฒนาการดูแลรักษาผู้ป่วย ตลอดจนบุคลากรแพทย์ ซึ่งส่วนมากสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ตำแหน่งคณบดีและผู้อำนวยการจึงเป็นภาระงานที่หนักและมีความสำคัญยิ่ง

ขอบันทึกในปูมนี้อีกด้วยว่า ตั้งแต่ก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมานั้น รศ.นพ. ยาใจ ณ สงขลา เป็นแพทย์ที่สำเร็จจากจุฬาลงกรณ์คนแรกที่ได้ดำรงตำแหน่งคณบดี รศ.นพ. ยาใจ เป็นแพทย์จุฬารุ่นแรก คณบดีคนต่อมาคือ ศ.นพ. จรัส สุวรรณเวลา จบแพทย์จุฬาเป็นรุ่นที่ 5 รศ.นพ. บรรเทือง รัชตะปิติ รุ่นที่ 7 และ ศ.นพ. ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์ เป็นแพทย์จุฬา รุ่นที่ 13

เรื่อง : สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ

ภาพ : สมรัตน์ จารุลักษณะนันท์

หมายเหตุ

จุฬาลงกรณ์เวชสารยินดีต้อนรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในคอลัมน์พิเศษ “ปูมแพทย์จุฬา 50 ปี” ซึ่งจะมีอยู่ตลอดระยะเวลาในวารสารจุฬาลงกรณ์เวชสาร ประจำปี 2539 และ 2540 โดยจะขอถือเป็นโอกาสอันดีในกิจกรรมร่วมเฉลิมฉลอง 50 ปี แห่งการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนึ่งขอเท็จจริงในบทความหากท่านผู้อ่านท่านใดเห็นว่าคลาดเคลื่อน ขอความกรุณาแจ้งมายังบรรณาธิการ เพื่อจะได้ตรวจสอบและเก็บไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไปในอนาคต